"א מיי' פ"ג מהלכות תשובה הלכה יד עי

בכ"מ [ופ"ו מהלי ת"ת הלי

 ל) [כל המאמר הוה יפה נדרש בשל"ה סוף דף שע"ה: ע"ש פי" נאה ומסוקן, ל) [סוכה נב.], ולמוקן], כי [פוכה לב], (ג) [בסוכה אימא בוכיא ובערוך גר' כוכיא ובסוכה פירש"י בוכיא עכביש], ד) [לקמן קה.], ה) [סוטה יב. חולין לא.], ו) [לעיל יט: ע"ש], ז) [ל"ל אלעזר], ד) בע"י: וסתריה, ט) [ל"ל אמור], י) [היינו משנה דאבות לעיל עמוד אן,

הגהות הב"ח (מ) גם' כאילו עשאר

שנאחר וחנוד וכו׳ כאילו

הנהות הנר"א [א] גמ' אמר ריש להיש. רבי אלעזר נרשם עליו אות ל: [ג] שם רבא אמר נרשם עליו אות ב: [ד] שם א"ר

אבהו. נרשם עליו אות ד:

מוסף רש"י מושכי העון בחבלי השוא. נתחלה היו מניחן אותו עליהם ע"י חבלים **שאינן של כלוס** (סוכה נב. וכעבות העגלה. חכל עבה שקושרין בו את הפרה למחרישה (שם). לחוט של

כוביא. עכנים שקורין איריני"א (שם, לגירסת משך אחריו מעט מתגבר והולך כו (שם). בימי קציר חטים. שעת הקליר היה ילא פשט ידו בגזל להביא חמים או שעורים אלא דבר הפקר שאין אדם מקפיד בו

(רראווויח ל יד).

שהיה מזרע יצחק: לרחקה. מתחת כנפי השכינה שהיה להם לגיירה: בימי קציר חטים. לאחר שקצרו השדה שהכל רשאין ליכנס בתוך שדה חבריהן: יברוחי. כדמתרגמינן ולא איתפרש מאי היא: סיגלי וסביסקי [וסכסוך]. מינין אחרים סיגלי עיקרי עשבים והוא ממיני בשמים ואמהות של אותן עשבים קרי סגלי

(וסבסך) [וסביסקי] נמי מין בשמים: מעוזי. תורה: שלום שלום. תרתי זימני אחד למעלה ואחד למטה: פלטירין של מעלה ושל מטה. כדכתיב לנטוע שמים וליסוד ארך: אשר עשו בחרן. דמתרגמינן דשעבידו לאורייתא בחרן וקרי להו עשייה: כחילו עשחו. לאותו דבר מלוה: והלא אהרן הכה. דכתיב (שמות ז) ויאמרש אל אהרן הח מטך ונטה ידך: מגלה פנים בתורה. מעיז פנים כלפי עוסקי תורה. מגלה פנים משתמע לו דחמיר מאפיהורום דאפיהורום היינו דאית ביה אפקירותא בעלמה: אלא למ"ד מבוה הלמידי חלמים עלמן אפיקורום הוי. כ״ש דמבזה חברו בפני תלמידי חכמים לאו מגלה פנים הוא והשתא מאי נינהו מגלה פנים בתורה: מנשה בו חוהיה. שהיה דורש באגדות של דופי: איכא דמתני לה אסיפא. י) דברייתא דקתני מכאן אמר רבי אלעזר וכו׳ המגלה פנים בתורה רב ור' חנינא וכו': מאי אהני לן. והם אינן יודעין שעולם מתקיים עליהם: מגלה פנים בחורה הוא. שכופר במה שכתוב בתורה: אם לא בריתי יומם ולילה וגו'. שמהנין לעולם ומקיימין [אותו] והוא אומר דלא מהני מידי: מהכא נמי שמעינן. שהלדיקים מהנין לאחרים: זמר בכל יום. היה מסדר למודך אע"פ שסדור בפיך כזמר והוא יגרום לך שתהא לעולם הבא בשמחה ובשירים: נפש עמל עמלה לו. מפני שעמל בתורה תורה עומלת לו: כי אכף עליו פיהו. מפני שהוא משים דברים בפיו תמיד כאוכף שעל החמור. לישנא אחרינא זמר

נעשה לו סדורה בפיו: חורה עומלת **נו.** שמחזרת עליו ומבהשת מאת קונה למסור לו טעמי תורה וסדריהים וכל כך למה מפני שאכף שכפף פיהו על דברי תורה: דרופחקי. טרחנין כלומר כל הגופין לעמל נבראו: טוביה לדוכי. אשריו למי שזכה והיה עמלו וטרחו בתורה. לשון אחר דרפתקי כים ארוך שמשימין בו מעות כל הגופין נרתקין הם לקבל ולהכנים דברים אשריו למי שזכה ונעשה נרתה לתורה: לומד תורה לפרקים. ואינו לומד מדיר מדיר כמי שאין לו אשה ובועל פעמים זו פעמים זו: שנחמר כי נעים כי תשמרם. אימתי תשמרם אלא ואחום לוטן חמנע. בתמיה. דבר שאינו לריך הוא וכן היה מלגלג ואומר מפרש דהיינו מגלה פנים בתורה: וילך ראובן וגו'. והיינו נמי שלא לנורך: בחבלי השוח. בחנם בלח שום הנאה היה חוטא: מלכותא בלה מגה. שר גדול אלא שאינו מעוטר וכיון דתמנע היתה אחות מלך ודאי בת מלך היא: מוטב שחהיה שפחה לחומה זו. לבני אברהם ילחק (ויעקב) שהן יראי שמים ולא אהיה גברת לאומה אחרת ולכך נעשית פילגש לאליפו בן עשו

תדיר נעשה זמר כך החוזר על התורה בבטנך [בזמן] שיכונו יחדיו על שפתיך: לא היה לו למשה לכחוב שכתבו משה שלא לצורך ולקמיה

כלומר שעוסק בשירים ובזמירות תדיר

יא טוש"ע י"ד סי' רמג סעני ון: סעני פ"ג מהלי משובה הלכה יא: תורה אור השלם ו. נַפָשׁ עַמַל עַמַלָה לוֹ כִּי

אָכַף עָלָיו פִּיהוּ:

אָבַן אָלֶץ יו פּיזווי. משלי טז כו 2. פִּי אָדָם לְעָמָל יוּלָד. וּבְנֵי רֶשֶׁף יַגְבִּיהוּ עוּף:

3. לא יַמוּשׁ סֵפֵר הַתּוֹרָה הַיֶּה מִפְּיךְ וְהָגִּיתָ בּוֹ יוֹמְם וָלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לְעֲשׁוֹת כְּכָל הַכָּתוּב בּוֹ בָּי אָז תַּאָּיִ... ְ וְאָז תַשְׂבִּיל: יהושע א ח בִּי אָז תַּצְלִיחַ אֶת דְּרָכֶךְ

4. נאַף אִשְּׁה חֲסֵר לֵב מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ הוּא י יְוַטַּוֹ עַבּ יִשׁוֹ הוּא משלי ולב יעשנה: ַבְּשֶׁבְּהָי 5. כִּי נְעִים כִּי תִשְׁמְנֵם בְּבִטְנֶךְ יִכֹּנוּ יַחְדָּוּ עַל שְׂפָתֶיךְ: משלי כב יח ָּבְּיֶרְיִּרְ לְּטֹּלְ כֹּבְּיִּךְ 6. וְהַנָּבֶּשׁ אֲשֶׁר תַּצְשֶּׁה בְּיֶר רָמָה מִן הָאֶזְרְח וּמִן הַגֵּר אֶת יִיְ הוּא מְגַבִּף יַנּפּוּ עָּנּוּ דְּנָּפָשׁ הַהְּוֹא וְנָבְרְתָה הַנָּפָשׁ הַהְוֹא מִקֶּרֶב עַפְּה: במדְבר טו ל

7. וַיִּהְיוּ בְנֵי לוֹטְן חֹרִי וְהֵימָם וַאֲחוֹת לוֹטְן תִּמְנָע: בראשית לוּ כב ַבּילֶגֶש 8. וְתִמְנַע הָיְתָה פִּילֶגֶש לֶאֱלִיפִּז בֶּן עֵשָׁו וַתֵּלֶּד לאליפו את עמלק אלה בְּנֵי עָרָה אֵשֶׁת עַשְׂו: בראשית לו יב בראשית לו יב

9. וַיַּלַךְ ראוּבן בִּימִי קציר חָטִים וַיִּמְצָא דּוּדְאִים בַּשָּׂדֶה וַיָּבֵא אֹתָם אֶל לֵאָה אִמוֹ וַתֹאמֶר רְחַל אָל לֵאָה הְנִי נָא לִי מִדּוּדָאֵי בְּנֵךְּ: בראשית ליד

10. תַשַׁב בְּאָחִיךְ תְּדַבֵּר בְּבֶן אִמְּךְ תִּתֶּן דֹפִי: תהלים נ כ

הוי משבי העון וו. וווי נושְבֵי וְיְצְּוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַשָּאָה: ישעיהו ה יח

12. אֵלֶה אַלוּפֵּי הַחֹרִי אַלוּף לוֹטָן אַלוּף שׁוֹבְל אַלוּף צִבְעוֹן אַלוּף עָנָה: בראשית לו כט

13. ואלה שמות אלופי עשו לְמִשְׁפְּחֹתֶם לִמְלִמְלָם בִּשְׁמֹתֶם אַלּוּף תִּמִנֶע אַלוּף עַלְוָה אַלוּף יְתֵת: בראשית לו מ 14. אוֹ יַחֲזֵק בְּמְעוּזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי שָׁלוֹם יעשה לי: ישעיהו כז ה יַעֲשֶה לִּי: ישעיהו כז ה 15. וְאָשִׁים דְּבָרִי בְּפִּיךְ וּרְצֵל יְדִי בִּסִיתִיךְּ לְנְטֹע שְׁמֵים וְלִיסֹד אָרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָפָּה: ישעיקר נא מז אָתָה: יר. 16. וַיִּקַח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ וְאֶת לוֹט בֶּן אָחִיו וְאֶת בָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר ארצה כנען ויבאו ארצה בראשית יב ה הברית הזֹאת ועשיתם עַבְּיִלְּהָ יְנִוּאַרוּ יַנְבְּעָּ אֹתֶם לְמַעַן תַּשְׂבִּילוּ אֵת בָּל אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן: דברים כט זו 18. וַיֹּאמֶר

יִי אֶל מֹשֶׁה עֲבֹר לִפְנֵי הָעָם וְקַח אִתְּךְ מִזְּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִשְׁךְ אֲשֶׁר הִבִּיתָ

זמר בכל יום זמר בכל יום אמר רב יצחק בר אבודימי מאי קרא שנאמר ינפש עמל עמלה לו כי אכף עליו פיהו הוא עמל במקום זה ותורתו עומלת לו במקום אחר אמר רבי אלעזר ¢כל אדם לעמל נברא שנאמר 2כי אדם לעמל יולד איני יודע אם לעמל פה נברא אם לעמל מלאכה נברא כשהוא אומר כי אכף עליו פיהו הוי אומר לעמל פה נברא ועדיין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה כשהוא אומר ילא ימוש ספר התורה הזה מפיך הוי אוִמר לעמל תורה נברא והיינו דאמר רבא כולהו גופי דרופתקי נינהו מובי לדזכי דהוי דרופתקי דאורייתא ונואף אשה חסר לב אמר ריש לקיש זה הלומד תורה לפרקים שנאמר יכי נעים כי תשמרם בבמנך יכונו יחדיו על שפתיך ת"ר יוהנפש אשר תעשה ביד רמה זה מנשה בן חזקיה שהיה יושב ודורש בהגדות של דופי אמר וכי לא היה לו למשה לכתוב אלא יואחות לומן תמנע יותמנע היתה פלגש לאליפז יוילך ראובן בימי קציר חמים וימצא דודאים בשרה יצאה ב״ק ואמרה לו ייתשב באחיך תדבר בבן אמך תתן דופי אלה עשית והחרשתי דמית היות אהיה כמוך אוכיחך ואערכה לעיניך ועליו מפורש בקבלה יהוי מושכי העון בחבלי השוא וכעבות ייהוי העגלה חמאה מאי כעבות העגלה יא"ר אסי

יצר הרע בתחלה דומה לחום של ייכוביא ולבסוף דומה לעבות העגלה דאתן עלה מיהת אחות לומן תמנע מאי היא תמנע בת מלכים הואי דכתיב יעקב אוון 13אלוף תמנע וכל אלוף ימלכותא בלא תאגא היא בעיא לאיגיורי באתה אצל אברהם יצחק ויעקב 12אלוף לומן 13אלוף תמנע וכל אלוף ולא קבלוה הלכה והיתה פילגש לאליפז בן עשו אמרה מומב תהא שפחה לאומה זו ולא תהא גבירה לאומה אחרת נפק מינה עמלק דצערינהו לישראל מאי מעמא דלא איבעי להו לרחקה וילך ראובן בימי קציר חטים אמר רבא בר' יצחק אמר רב מכאן לצדיקים ∘שאין פושטין ידיהן בגזל וימצא דודאים בשדה מאי היוחק בתורה לוי אמר סיגלי ר' יונתן אמר (סיבסוך) [סביסקי]: א"ר אלכסנדרי כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של ממה שנאמר ייחוק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי: רב אמר כאילו בנה פלמרין של מעלה ושל ממה שנאמר יואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך לנמוע שמים וליסד ארץ (אמר ריש לקיש) [רבי יוחגן אמר] אף מגין על כל העולם כולו שנאמר ובצל ידי כסיתיך ולוי אמר אף מקרב את הגאולה שנאמר ולאמר לציון עמי אתה אמר ריש לקיש וא יכל המלמר את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו שנאמר יואת הנפש אשר עשו בחרן ר' 🖭 י(אליעזר) אומר כאילו עשאן לדברי תורה שנאמר ייושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם רבא אמר 🗓 כאילו עשאו לעצמו שנאמר ועשיתם אותם אל תקרי אותם אלא אתם אמר רבי אבהו 🗈 כל המעשה את חבירו לדבר מצוה מעלה עליו הכתוב 🕫 כאילו עשאה שנאמר יוממך אשר הכית בו את היאר וכי משה הכהו והלא אהרן הכהו אלא לומר לך כל המעשה את חבירו לדבר מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה: אפיקורום: רב ור' חנינא אמרי תרוייהו זה "המבזה ת"ח רבי יוחנן ור' יהושע בן לוי אמרי זה המבזה חבירו בפני ת"ח בשלמא למ"ד המבזה חבירו בפני ת"ח אפיקורום הוי מבזה תלמיד חכם עצמו מגלה פנים בתורה שלא כהלכה הוי אלא למ"ד מבזה תלמיד חכם עצמו אפיקורום הוי מגלה פנים בתורה כגון מאי יכגון מנשה בן חזקיה ואיכא דמתני לה אסיפא מגלה פנים בתורה רב ור' חנינא אמרי זה המבזה ת"ח רבי יוחנן וריב"ל אמרי זה המבזה את חבירו בפני תלמיד חכם בשלמא למ"ד המבזה תלמיד חכם עצמו מגלה פנים בתורה הוי מבזה חבירו בפני ת"ח אפיקורום הוי אלא למ"ד מבזה חבירו בפני תלמיד חכם מגלה פנים בתורה הוי אפיקורום כגון מאן אמר רב יוםף כגון הני דאמרי מאי אהנו לן רבנן לדידהו קרו לדידהו תנו אמר ליה אביי האי מגלה פנים בתורה נמי הוא דכתיב "אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי אמר רב נחְמן בר יצחק מהכא נמי שמע מינה שנאמר ייונשאתי לכל המקום בעבורם אלא כגון דיתיב קמיה רביה ונפלה ליה שמעתא בדוכתא אחריתי ואמר הכי אמרינן התם ולא אמר הכי אמר מר רבא אמר כגון הני דבי בנימין אסיא דאמרי מאי אהני לן רבנן מעולם

בּוֹ אָת הַיְאר קּח בְּיִדְךְּ וְהַלְבָהָ: שמות יו ה 19. בֹה אָמֵר יְיָ אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמְם וְלְיְלָה חָקוֹת שְׁמִים וְאֶרֶץ לֹא שְׁמְתִי: יוֹמיהו לֹג כֹה 20. וַיֹאמֶר יְיִ אִם אָמִבְא בִּסְדֹם חֲמִשִׁים צַּדִּיקִם בְּתוֹךְ הָעִיר וְנְשְׁאתִי לְכָל הַמְּקוֹם בָּעֲבוֹרְם: בראשית יח כו